

Κείμενο

[Τέχνη και κριτική]

Η γέφυρα που ενώνει τον καλλιτέχνη με το κοινωνικό σώμα είναι ο κριτικός. Αυτός ερμηνεύει και κάνει προσιτά τα μηνύματα του καλλιτέχνη στους πολλούς. Προσφέρει όμως και μια άλλη εξαιρετικά χρήσιμη στον δημιουργό υπηρεσία: του μεταφέρει τον αντίλαλο που έχει στο φιλότεχνο κοινό το έργο του. Χωρίς τον κριτικό η πολύτιμη αυτή επαφή δεν μπορεί να υπάρξει ή να διατηρηθεί σε μια σωστή γραμμή.

Οι σοβαροί κριτικοί έχουν γεμάτες τις πνευματικές «αποσκευές» τους και είναι πραγματικά μνημένοι στα μυστικά της τέχνης που αγαπούν. Μνημένοι πώς; Με τη στενή και διαρκή **αναστροφή** μέσα στον κόσμο της Τέχνης και με τη μελέτη των έργων που έχουν κατακυρωθεί από τη γενική αναγνώριση και έχουν περάσει νικηφόρα τη δοκιμασία του χρόνου.

Πολλά και ποικίλα είναι βέβαια αυτά τα «κλασικά» έργα και κοντά σε αυτά υπάρχουν άλλα υψηλής ποιότητας, επαναστατικά για την εποχή τους και ανατρεπτικά. Τούτο, όμως, δε σημαίνει ότι στο σύμπαν της Τέχνης δεν υπάρχουν κάποιες γενικές αρχές, κάποιοι νόμοι **καθολικής** αποδοχής που εκφράζουν τις καλλιτεχνικές ανάγκες της ανθρώπινης ψυχής και γίνονται από ένστικτο σεβαστοί, τόσο από τους δημιουργούς όσο και από το φιλότεχνο κοινό. Η Αισθητική διερευνά αυτόν τον κώδικα και η Ιστορία της Τέχνης τον εικονογραφεί με επιτυχημένα παραδείγματα. Αυτές είναι οι πηγές της σοφίας του άξιου κριτικού – η πυξίδα και οι φάροι του.

Φάροι που φυσικά τον βοηθούν να μην καταποντιστεί, αλλά δεν κάνουν και πολύ εύκολο το ταξίδι του, γιατί η περιήγηση στο σύμπαν της Τέχνης είναι μια επικίνδυνη περιπέτεια. Το καλλιτέχνημα αποτελείται από πολλά στρώματα. Άλλα βρίσκονται στην επιφάνεια και είναι ορατά, άλλα έχουν παραχωθεί στα βάθη και χάνονται στο σκοτάδι. Ας μην αδικούμε, λοιπόν, τον κριτικό που δεν κατορθώνει πάντοτε να μας κάνει με χαρακτηρισμούς σαφείς και μονοσήμαντους κατανοητά τα ευρήματα που φέρνει στο φως με τις **αλλεπάλληλες** καταδύσεις του, καθώς αγωνίζεται να συλλάβει το περιεχόμενο και τη μορφή του έργου που κρίνει, τις αρετές και τις αδυναμίες του.

Όπως ο άξιος καλλιτέχνης, έτσι και ο εξάρετος κριτικός είναι μια ιδιοφυΐα που ολοκληρώνεται με ειδική αγωγή, ένα ταλέντο που ωριμάζει με τη μελέτη και την άσκηση. Δύο είναι τα αδελφωμένα προσόντα που χρειάζεται να έχει σε υψηλό βαθμό, για να επιτύχει στο έργο του: πείρα φωτισμένη από γνώση, και ευαισθησία που συνοδεύεται από **οξύνοια**. «Ξέρει» από ποίηση λόγου χάρη εκείνος ο κριτικός που

έχει σε τόση έκταση και βάθος εξοικειωθεί με την τέχνη του λόγου, ώστε μπορεί με σιγουριά να αποφανθεί αν, στο ποίημα που κρίνει, έχει ο ποιητής πραγματοποιήσει ή όχι τις προθέσεις του κατά το νόημα της ποίησης. Δύσκολα γελιέται η ευαισθησία και η ευθυκρισία του, επειδή αντιδρά στους πιο αδύνατους ερεθισμούς και είναι ικανός να διακρίνει και τις λεπτότερες ακόμη αποχρώσεις. **Αδράχνει**, λοιπόν, το ειδικό βάρος του έργου που σπουδάζει, έτοιμος να το τοποθετήσει χωρίς δυσκολία στη θέση που του ανήκει στην κλίμακα των τιμών.

Ε. Παπανούτσος (1975). *Το δίκαιο της πυγμής*. Αθήνα: Δωδώνη, 123-126 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (70-90 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Να εξηγήσετε την άποψη που διατυπώνει ο συγγραφέας στην πρόταση: «**το καλλιτέχνημα αποτελείται από πολλά στρώματα**». (50-70 λέξεις)

(μονάδες 10)

B2. Να γράψετε τα δομικά μέρη της πέμπτης παραγράφου (Όπως... τιμών) του κειμένου.

(μονάδες 5)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1.α. Να γράψετε μία συνώνυμη λέξη για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου με την **έντονη γραφή**, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία τους στο κείμενο: **αναστροφή, καθολικής, αλλεπάλληλες, οξύνοια, αδράχνει**.

(μονάδες 5)

Γ1.β. Να δημιουργήσετε μία πρόταση για καθεμιά από τις συνώνυμες λέξεις που επιλέξατε, έτσι ώστε να γίνεται φανερή η σημασία τους. (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο, δηλαδή την πτώση, τον αριθμό, το πρόσωπο, το γένος, τον χρόνο κ.λπ.).

(μονάδες 5)

Γ2.α. «Η γέφυρα που ενώνει τον καλλιτέχνη με το κοινωνικό σώμα είναι ο κριτικός»

Στην παραπάνω περίοδο λόγου ο συγγραφέας χρησιμοποιεί μία ονοματική αναφορική πρόταση. Αφού την εντοπίσετε, να την εντάξετε στην κατηγορία είτε των ονοματικών προσδιοριστικών είτε των ονοματικών παραθετικών προτάσεων.

(μονάδες 2)

Γ2.β. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

(μονάδες 3)